

GESKIEDENIS GRAAD 12

LENTESKOOL

8 OKTOBER 2021

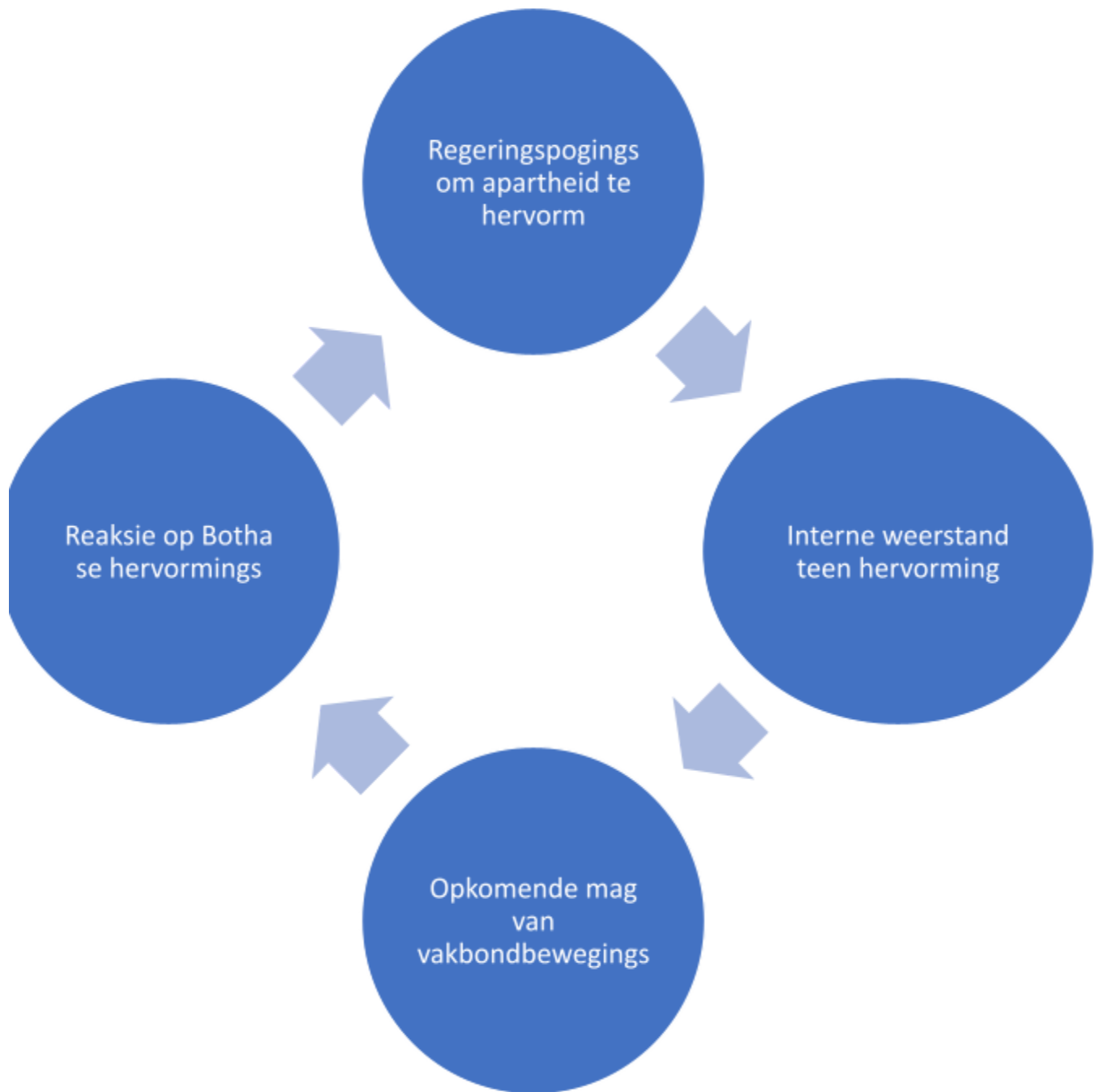
**YOU CAN'T GO BACK
AND CHANGE THE
BEGINNING, BUT YOU
CAN START WHERE
YOU ARE AND CHANGE
THE ENDING.**

Jy kan nie teruggaan en die begin verander nie, maar jy kan begin waar jy is en die einde verander.

**WANNEER JY VOORBEREI VIR BRONGEBASEERDE VRAE, ONTHOU
DIE VOLGENDE:**

DIE KRISIS VAN APARTHEID: INTERNE WEERSTAND

VRAAG 1: HOE HET DIE WEERSTAND VAN DIE VERENIGDE DEMOKRATIESE FRONT DIE HERVORMINGS VAN PW BOTHA SE APARTHEIDSREGERING UITGEDAAG?

Bestudeer Bronne 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die daaropvolgende vrae.

1.1 Verwys na Bron 1A.

1.1.1 Verduidelik die konsep '*Driekamer-parlement*' in die konteks van die bron.

(1x2) (2)

1.1.2 Verduidelik waarom die Driekamer-parlement gestig was.

(1x2) (2)

1.1.3 Definieer die konsep '*referendum*' in jou eie woorde.

(1x2) (2)

1.1.4 Waarom het PW Botha 'n referendum vir Blanke kiesers in 1983 aangekondig?

(2x2) (4)

1.1.5 Maak 'n lys van name wat die bevrydingsbeweging gegee het aan diegene wat deelgeneem het aan die Driekamer-parlementsverkiesing.

(3x1) (3)

1.2 Verwys na Bron 1B.

1.2.1 Noem enige TWEE beskermhere van die United Democratic Front. (2x1) (2)

1.2.2 Wat, volgens die bron, was die posisie van Patrick 'Terror' Lekota binne die UDF?

(1X1) (1)

1.2.3 Verduidelik wat die doelstellings van Pebco, verbonde aan die UD, was.

(1x2) (2)

1.2.4 Lewer kommentaar oor hoe die UDF die Apartheidsregering se nuwe grondwet uitgedaag het.

(2x2) (4)

1.2.5 Gebruik jou eie kennis om te verduidelik waarom die UDF pamflette, soos in Bron 1B, verspei het.

(2x2) (4)

Wat is die verskil tussen bruikbaarheid en betroubaarheid van bronne?

BRUIKBAARHEID	BETROUBAARHEID
Die bron is bruikbaar omdat... • Wat vertel die bron jou? • Kan jy jou huidige kennis met die bron in verband bring? • Is die bron positief of negatief? • Hoekom? • Stem jy saam met wat die bron wys? • Sou dit “tipies” van die tyd wees? • Wat wys die bron ons nie wat ons nodig het om te weet? Beperkinge? • Kan jy die bron met `n ander bron in verband bring? Stem dit saam of nie saam met dit nie?	Die bron is betroubaar omdat... • Wat is die bron? • Wie het die bron geskep? • Wanneer was dt geskep? • Is dit `n primêre of sekondêre bron? • Wie het dit geproduseer? • Hoekom was dit geproduseer?

Watter boodskap: Om die vrae te beantwoord, word van jou verwag om te verduidelik en/of om die inligting in die bron te verklaar, bv. interpreter die boodskap wat die skepper probeer bekend maak.

In sommige gevalle, kan jy gevra word om die skepper se boodskap bloot te lê deur die gebruik van bewyse om jou respons te ondersteun.

In die geval van `n visuele bron (spotprent, plakkaat of foto), moet jy verduidelik wat jy in die beeld sien – letterlike betekenis, sowel as die simboliese betekenis van wat jy sien – die figuurlike betekenis.

1.3 Bestudeer Bron 1C

1.3.1 Wie, volgens die bron, was uitgesluit uit die Driekamer-parlement? (1x1) (1)

1.3.2 Wie, volgens die spotprent, was die argitek van die nuwe Parlement? (1x1) (1)

1.3.3 Verduidelik die boodskap wat in die spotprent oorgedra word. Gebruik die visuele leidrade om jou antwoord te ondersteun. (2x2) (4)

1.4 Lees Bron 1D

1.4.1 Waarom was die swart jeug gefrustreer met Suid-Afrika se sosio-ekonomiese toestande? (2x1) (2)

1.4.2 Lewer kommentaar op die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat die swart jeug se weerstand teen Apartheid bestudeer. (2x2) (4)

1.4.3 Verduidelik hoe die Apartheidsregering reageer het teen bevrydingsbewegings soos die UDF. (2x2) (4)

Skryf van 'n paragraaf: 'n Paragraafvraag sal jou altyd beopdrag om die bronne sowel as jou eie kennis te gebruik om dit te skryf.

Dit beteken dat jy deur die bronne lees en kyk watter inligting dit jou gee met verwysing na die vraag wat beantwoord moet word.

Gebruik die inligting in die bronne om jou te lei hoe om die vraag te beantwoord.

'Eie kennis' moet net gebruik word om jou te help om uit te brei op die inligting wat die bron verskaf.

Onthou om slegs EEN paragraaf te skryf.

1.5 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van AGT reëls (ongeveer 80 woorde) waarin jy verduidelik hoe het die weerstand van die Verenigde Demokratiese Front die hervormings van PW Botha se apartheidsregering uitgedaag. (8)

AFDELING B: OPSTELVRAE

WENKE: Opstevrae sal op die volgende manier gestel word:

Stem jy saam met die stelling?

'n Stelling word gegee. Kandidate word gevra om 'n standpunt in te neem

Bespreek krities...

Gee jou beslissing tot watter mate 'n stelling of bevinding binne 'n bewysstuk waar is, of tot watter mate jy daarmee saamstem. Voorsien bewyse wat beide saamstem met 'n argument of dit teenstaan. Kom tot 'n finale gevolgtrekking, gebaseer op jou besluit op wat jy bevind het die mees belangrike faktore is en regverdig hoe jy jou tot jou besluit gekom het.

Verduidelik tot watter mate...

Om die besondere mate te stel waartoe iets die werklikheid of geglo word die situasie is: die tipe vraag vra vir 'n deeglike assessering van die bewyse.

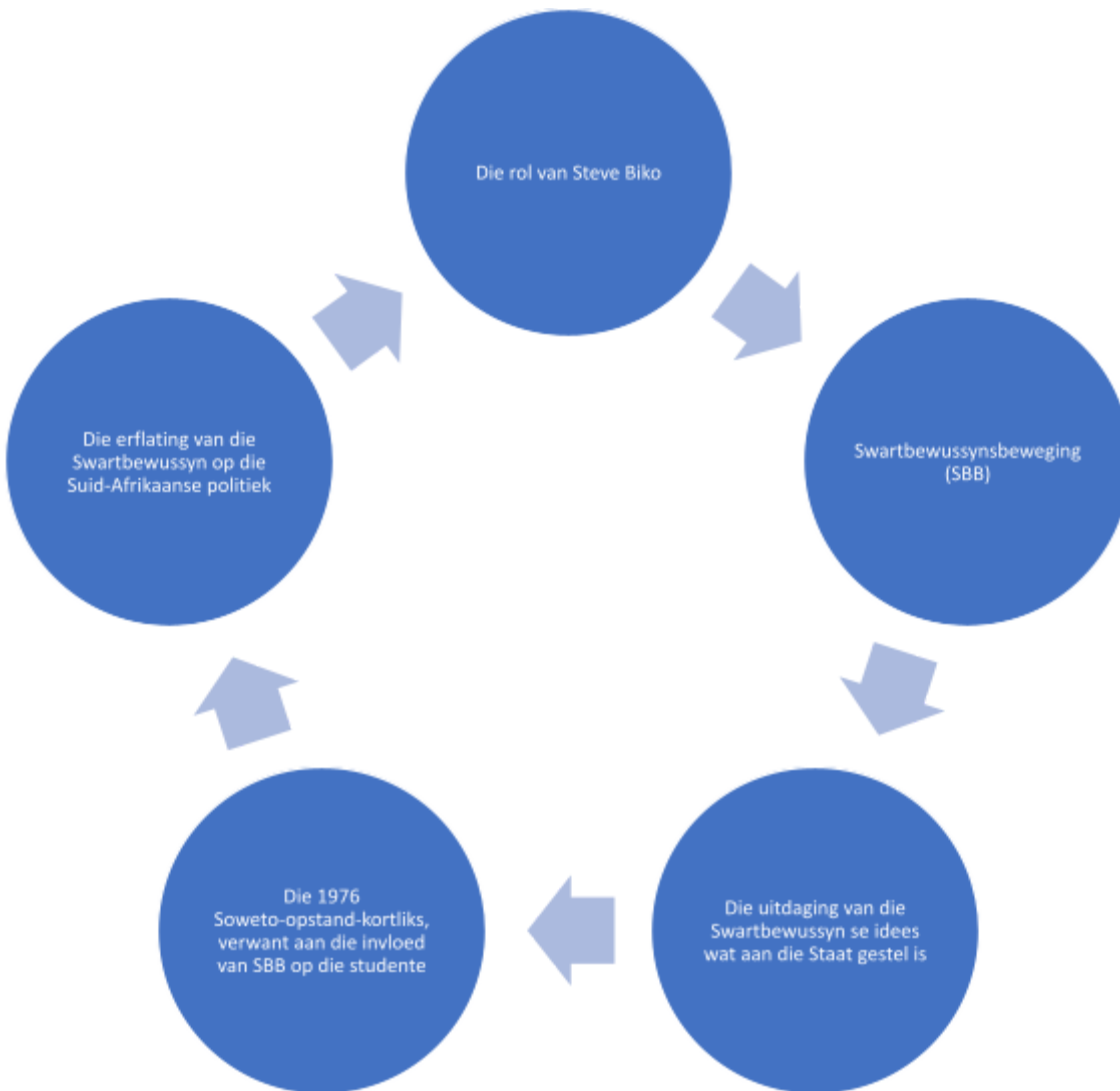

WENKE: SKRYF VAN OPSTELLE

1. Ontleed die vraag
2. Wat is die inhoudsfokus van die vraag?

3. Wat is die vraag wat u vra om te doen? Onderstreep die sleutelwoorde 'instruksie'
4. Onderstreep terme / name / datums
5. Dit bied leiding rakende die fokusareas vir die LoA, maar beteken nie die uitsluiting van kerninhoud nie

**VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's:
SWARTBEWUSSYNSBEWEGING**

Die Swart Bewussynsbeweging het sy doelstellings en idees van selfvertroue suksesvol gebruik om die apartheidsstelsel in Suid-Afrika in die 1970's uit te daag.

Stem u saam met hierdie stelling? Ondersteun u argument met relevante historiese bewyse. [50]

Onthou

Die klem val op die volgende:

die leerders se interpretasie van die vraag

die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om
sodanige argument te ondersteun

die konstruksie van 'n argument (beplande,
gestruktureerde en 'n lyn van argument)

GESKIEDENIS ADDENDUM

VRAAG 1: HOE HET DIE WEERSTAND VAN DIE VERENIGDE DEMOKRATIESE FRONT DIE HERVORMINGS VAN PW BOTHA SE APARTHEIDSREGERING UITGEDAAG?

BRON 1A

Die bron hieronder fokus op PW Botha se hervormings.

Onder P.W. Botha is 'n driekamerparlement in die lewe geroep. Dit het beperkte verteenwoordiging aan Suid-Afrikaners gegee wat as 'Kleurlinge' en 'Indiërs' geklassifiseer is, maar swartes was uitgesluit. Daar is aangevoer dat swart mense politieke regte gehad het in die sogenaamde 'tuislande' of 'Onafhanklike Bantustans' en in plaaslike dorpsrade.

Kleurlinge en Indiërs sou groter (maar sonder ware politieke mag) deelname aan die Suid-Afrikaanse politieke stelsel kry. Die werklike politieke mag sou gekonsentreer bly in die Volksraad, die verteenwoordigers van die 'Blanke' minderheid.

Kiesers oor afsonderlike etniese kiesersrolle sou die lede van elke kamer van die parlement kies: Die Volksraad (Blanke verteenwoordigers), Die Huis van Verteenwoordigers (Kleurlinge), Die Afgevaardigdes (Indiese verteenwoordigers).

P.W. Botha het 'n referendum voorgestel waardeur wit mense vir hul voorkeur ten opsigte van die driekamerparlement kon stem. In November 1983 het ongeveer 70 persent van die wit mense ten gunste van die hervormings gestem.

Die nuutgestigte Bevrydingsbeweging, die United Democratic Front (UDF), het 'n massiewe landwyse veldtog van stapel gestuur om gekleurde en Indiese kiesers te weerhou van deelname aan die verkiesings vir die verteenwoordigers en afgevaardigdes.

Protes uit die burgerlike samelewing teen die driekamerparlement het getoon dat die meerderheid Suid-Afrikaners teen die nuwe struktuur gekant was. Die gekleurde en Indiese stempersentasie was buitengewoon laag, maar vroeg in 1985 het die inwyding van die nuwe parlement ongeag voortgegaan. Diegene wat aan die Driekamer-stelsel deelgeneem het, is 'uitverkopers', medewerkers en 'marionette' genoem.

<https://www.sahistory.org.za/article/1980s-and-crisis-apartheid>

BRON 1B

Dit is 'n uittreksel wat die stigting van die Verenigde Demokratiese Front in 1983 beskryf. Hul doel was om die driekamerverkiezing teen te staan.

Die UDF is op 20 Augustus 1983 op 'n vergadering in Mitchell's Plain, op nasionale vlak, van stapel gestuur. Drie nasionale presidente is aangestel, naamlik Archie Gumede, Oscar Mpetha en Albertina Sisulu, terwyl aartsbiskop Desmond Tutu, dr Boesak, Helen Joseph, Nelson Mandela, Walter Sisulu en Govan Mbeki aangestel is as beskermhere. Popo Molefe is aangestel as hoofsekretaris en Patrick "Terror" Lekota-publisiteitsekretaris.

In die periode van 1983 tot 1989 het die UDF homself gevestig as een van die prominentste politieke bewegings in Suid-Afrika met meer as 600 geaffilieerde organisasies. Die UDF funksioneer as 'n sambreelorganisasie met 'n wye verskeidenheid filiaalmaatskappye, waaronder meer as 300 jeugorganisasies, meer as 80 burgerlike verenigings en byna 50 studenteorganisasies. Een van die grootste burgerlike organisasies verbonde aan die UDF was die Port Elizabeth Black Civic Organisation (Pebco), wat in Oktober 1979 onder leiding van Thomazile Botha van stapel gestuur is. 'n Belangrike doel van Pebco was om swartes op plaaslike vlak te verenig deur aandag te gee aan griewe soos behuising, elektrisiteit en paaie, en die gebrek aan infrastruktuur in swart woonbuurte.

Die opposisie van die UDF teen apartheid het in 'n aantal optredes verskyn. Kort na die stigting het dit 'n suksesvolle boikot-aksie teen die verkiesing van die (kleurling) Huis van Afgevaardigdes en (Indiese) Afgevaardigdes geloods. Die UDF was betrokke by die organisering van 'n aantal verbruikersboikotte en wegblyaksies. In 1983 en 1984 het dit die veldtog "een miljoen handtekeninge" van stapel gestuur, waarin ondertekenaars gevra is om hul teenkanting teen die sogenaamde Koornhof-wetgewing oor swart plaaslike regering, sowel as die nuwe grondwet, uit te spreek.

BRON 1C

'n Spotprent wat voorstel die argitekte PW Botha en Chris Heunis se driekamerparlement waarin swartes uitgesluit was uit die nuwe grondwet.

BRON 1D

Die bron hieronder is 'n uittreksel van 'n artikel "Resistance against Apartheid in 1980's deur die historikus F.A. Mouton

Teen die einde van die 1980's het geweld in die townships tot ongekende vlakke geklim. Geen groep of organisasie, insluitend die ANC en die UDF, kon die woede bevat van 'n nuwe geslag swart jeug wat gefrustreer was deur die betreurenswaardige en onmenslike toestande waarmee hulle te kampe gehad het nie, waaronder ernstige armoede, skole met 'n swak befondsing waarvan die min onderwysers heeltemal gedemoraliseer is, en 'n donker arbeidsmark. Desperaat en met niks om te verloor nie, het hulle die strate ingevaar. Hulle het skoolboikotte gereël, vir optogte opgedaag en die veiligheidsmagte entoesiasies gekonfronteer. Hierdie jeug, bekend as die 'Jong leus', het 'n desperate geslag verteenwoordig: hulle was bereid om vir vryheid te sterf en was klaar met kompromieë. Polities gemotiveerde protes gemeng met eenvoudige misdadigheid op maniere wat dit moeilik gemaak het om te onderskei. Die betogings en geweld het Suid-Afrika toenemend onregeerbaar gemaak en het daartoe bygedra om leiers van beide kante na die onderhandelingsstafel te bring. Die geheime onderhandelinge vir politieke oorgang het in hierdie konteks van onrus begin.

In reaksie op die toenemende onrus in die land het president Botha in 1986 'n noodtoestand vir die hele Suid-Afrika verklaar. Hy het duisende blanke weermagreserviste tot aktiewe diens opgeroep, wetstoepassingsagentskappe die vrye hand gegee om arbitrêre bevels uit te reik, en die arrestasie van honderde aktiviste en ANC-ondersteuners goedgekeur. Met verwysing na die toenemende geweld, het hy aangevoer dat die situasie dit onmoontlik maak vir "die redelike meerderheid om voort te gaan met die soeke na 'n vreedsame en demokratiese oplossing." Die staat het hierdie bedreiging voorgeneem en die algemene onrus in die land onderdruk, wat 'n hoogtepunt bereik het in 1985, deur 'n reeks noodtoestande te roep. 'n Groot aantal mense is in terme van veiligheidswetgewing in hegtenis geneem. Verally die UDF is erg geraak.

Teen 24 Februarie 1988, toe UDF-aktiwiteite deur die staat beperk is, het die organisasie na bewering tussen 600 en 700 affiliasies met meer as 2,5 miljoen lede gehad. Volgens die beperkingsregulasies is die UDF verbied om 'aksies uit te voer of voort te sit'.

Geskiedenis Opstel Skryfraamwerk

Die skryfraamwerk sal jou help om jou antwoord tot die Opstelvraag te struktureer

Vraag: (Skryf `n Opstelvraag in die spasie hieronder) • Onderstreep die kern opdragwoorde • Alle terme/name/datums moet verduidelik word..
Inleiding: (Skryf jou inleiding hieronder) Jou inleiding moet direk reageer op die vraag wat gevra word.
PARAGRAAF 1:
(A) Eerste sin van die eerste paragraaf (Punt) Kontroleer: Het jy jou kernpunt gemaak?)
(B) Ontwikkeling/verduideliking van die punt? (Verduideliking)
(C) Bewyse om jou argument te ondersteun? (Bewyse/Uitbreiding) 1. 2. 3.
(D) Kontroleer: Het jy na die vraag terugverwys/die punt uitdruklik aan die vraag gekoppel? JA/NEE?
(E) Koppel aan die argument (Skakel)

SAMEVATTING

Hierdie opstel skryfraamwerk kan gebruik word vir die strukturerings van enige Geskiedenis-opstel.

Gebruik dit met die paragraafstrukturerings raamwerk (Point > Explain > Example > Link) en riglyne vir die skryf van inleidings en samevattinge.

Leerders kan hierdie raamwerk aanpas om so soveel paragrawe te skryf as wat hulle wil.

Afdeling A: Brongebaseerde Vraag 1: Burgerlike verset, 1970's tot 1980's: Suid -Afrika

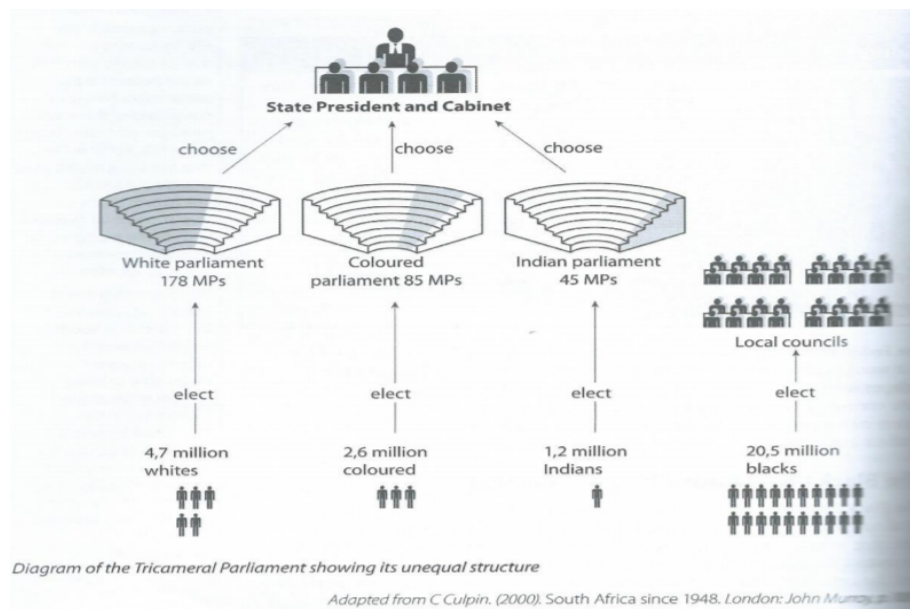
Vraag fokus: Die krisis van apartheid in die 1980's (interne weerstand teen apartheid)

Regeringspogings om apartheid te hervorm: PW Botha: Die regering het 'n beleid ontwikkel van: "Totale aanslag-totale strategie." Regeringspropaganda het SA laat glo dat kommuniste planne beraam het om die mag oor te neem in die SA. Die NP-regering het 'n 'totale strategie' aangeneem om hierdie aanslag te stuit. Totale strategie beteken: uitgebreide militêre versterking; sensuur; verbanning van diene wat die regering bedreig het; verbod op sekere organisasies en politieke byeenkomste en aanhouding sonder verhoor. Vanaf 1985 is 'n noodtoestand afgekondig.

Die Wet op Swart Plaaslike Owerhede van 1982: In 1982 is die Wet op Plaaslike Regering goedgekeur. Dit het beperkte mag op plaaslike vlak aan swartmense gegee. Gemeenskapsrade kon deur plaaslike inwoners verkies word en was verantwoordelik vir die insameling van huur- en diensfooie. Die reëling was baie ongewild onder die dorpenaars.

Driekamer-parlement: In 1983 is 'n nuwe grondwet ingestel, nl. Die Driekamer-parlement. Dit was 'n poging om die steun van die bruin en

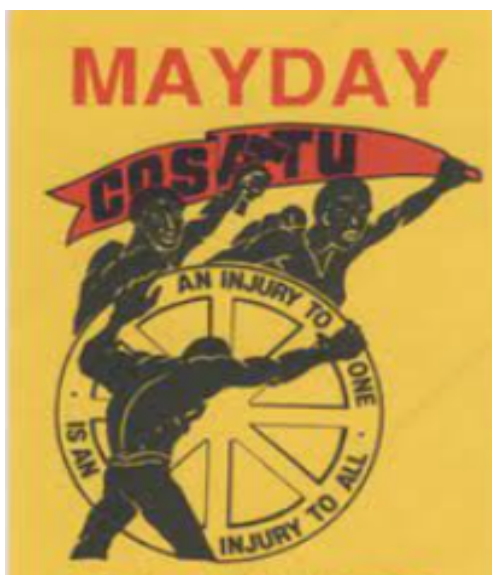
Indiërgemeenskap te wen. Blanke beheer is steeds gehandhaaf. Afsonderlike parlemente is ingestel vir wit, bruin en Indiërverteenvoorders. Volksraad (wit) / Raad van Verteenvoorders (Kleurling) / Raad van Afgevaardigdes (Indiër). Elke huis sou 'eie sake'

(soos onderwys en behuising) beheer. Politieke beheer was steeds in die hande van die blanke parlement.

Interne weerstand teen hervorming: Daar was wydverspreide protesoptogte teen regeringshervormings: Wet op Plaaslike Regering en Driekamer-regeringstelsel. Daar was 'n vloed van massaweerstand in die 1980's deur vakbonde en burgerlike verenigings.

Ontluikende mag van vakbondbewegings sedert 1973: Werkers en vakbonde het 'n belangrike rol gespeel in die betogings. Aanvanklik was vakbonde besorg oor kwessies op die werkplek, soos lone en werksomstandighede. Georganiseerde vorme van weerstand, boikotte en wegblyaksies met gemeenskapsorganisasies om die parlamentsverkiesings met drie kamers te boikot. Hulle het gemeenskapsorganisasies aangemoedig om ondernemings met swak arbeidspraktyke te boikot. Na 1983 het vakbonde meer aktief by die breër politiek betrokke geraak en by die United Democratic Front aangesluit. Vakbondlede het mense oorreed om die Driekamer-parlamentsverkiesings.

COSATU het die Freedom Charter in 1987 aangeneem en 'n oproep gedoen om 'n einde te maak aan apartheid en rassisme; die verbod op politieke partye op te hef; die vrylating van politieke gevangenes en 'Een persoon, een stem' met 'n Grondwetlike Vergadering. Sedert 1985 was vakbonde betrokke by toenemende stakings. COSATU was ook betrokke by 'n veldtog van bestaanslone (hoër lone vir die stygende lewenskoste in tye van inflasie). Vanaf 1985 het vakbonde gevra dat 1 Mei 'n wegblyaksie word sodat die belangrikheid van arbeid beklemtoon kan word. Teen 1987 het twee en 'n half miljoen mense dit gesteun. Die regering se pogings om nywerheidsoptrede deur middel van wetgewing te beperk, was onsuksesvol. COSATU en ander vakbonde het 'n massiewe veldtog van wegbly en boikotte van stapel gestuur om dit teen te werk. Hulle het 'n oproep op 'rollende massa-aksie' gedoen.

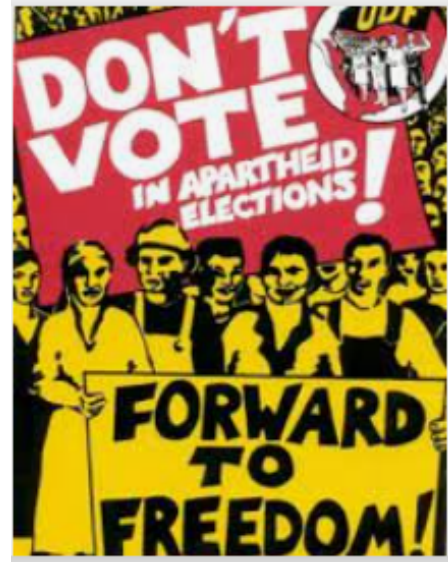
Reaksie op PW Botha se hervorming - nuwe metodes van mobilisering: Die Wet op Swart Plaaslike Regering (1982) en die Driekamer-grondwet (1983) het verreikende politieke gevolge gehad. Dit het landswye massaprotes tot gevolg gehad. Opstande in die dorpe van die Vaaldriehoek (Sharpeville, Sebokeng, Boipatong) begin. Opstande en protesoptogte was gemik teen huurverhogings gedurende 'n tydperk van ekonomiese ontbering en algemene werkloosheid. Opstande het ontwikkel tot 'n massa-opstand regoor die land. 'n Aantal demokratiese organisasies het kragte saamgesnoer onder vaandel van die UDF om kiesers te ontmoedig om te registreer vir die Driekamerverkiesings en om nie te stem tydens die komende verkiesings nie. Dit was suksesvol - minder as 20% van die bruin en Indiërkiesers het moeite gedoen om in 1984 vir die Driekamer-parlement te stem.

Rol van burgers: Burgerlike verenigings het mense gemobiliseer om hul lewensgehalte te verbeter. Burgers regoor die land het deelgeneem aan huurboikotte, verbruikersboikotte, werkers se wegblyaksie en boikotte van plaaslike verkiesings. Soms het hierdie boikotte gelei tot gewelddadige botsings met die polisie. Burgerverenigings het swart raadslede in die gemeenskapsrade (verantwoordelik vir township-administrasie) geteiken. Diegene wat in die gemeenskapsrade gedien het, is as medewerkers van die

regering beskou. Sommige lede van die gemeenskapsrade was baie ongewild - hulle is doodgemaak volgens die 'halssnoer'-metode

In 1985 het die regering 'n noodtoestand in verskeie landdrosdistrikte verklaar. Onrus het oor die hele land versprei. Die polisie en weermag het buitensporige geweld gebruik om die opstande te hanteer. Die weermag is na die dorpe gestuur. Binne 'n paar maande het duisende mense in botsings met die veiligheidsmagte gesterf. Die polisie en weermag het nie daarin geslaag om volkome beheer in die dorpe te verkry nie

Die United Democratic Front (UDF) is in 1983 in Mitchell's Plain naby Kaapstad gestig. Dit het bestaan uit 400 nasionale, streeks- en plaaslike organisasies. Die ANC in ballingskap het die UDF ondersteun. Teen 1985 het die UDF drie miljoen lede gehad. Bekende leiers was: Desmond Tutu, Allan Boesak, Albertina Sisulu en Helen Joseph. UDF het 'n beroep op boikotte gedoen teen verkiesings vir die Driekamer-parlement en plaaslike rade in die townships. Gereelde huurboikotte, skoolbetogings, wegblyksie en verbruikersboikotte was geloods. UDF het volgehoue verzet tussen 1984 en 1986 georganiseer. Sekere UDF-leiers is aangekla van hoogverraad in twee opspraakwekkende verhore. Die leiers was daarvan beskuldig dat hulle saam met die SAKP en die ANC gewerk het om die regering omver te werp. Die UDF het die opposisie in die stryd teen apartheid georganiseer en gekoördineer. Uit vrees, het die regering die UDF in 1988 as verbode organisasie verklaar.

Kleiner versetorganisasies protesteer teen spesifieke teikens: Die End Conscription Campaign (ECC)[Beëindig Diensplig] was teen militêre diens - nadat hulle die skool verlaat het, was alle blanke mans verplig om nasionale diens te verrig. Jong soldate is óf na dorpe gestuur óf was betrokke by die Grensoorlog. Weiering om militêre diens te verrig kon lei tot ses jaar gevangenisstraf. Die ECC het gewetensbeswaardes teen militêre diens ondersteun. Hulle het ook die veldtog "Troepe uit die Dorpe" geloods. In 1985 het 1750 dienspligtiges geweier om vir militêre diens aan te meld. Die regering het die ECC in 1985 verbied.

Black Sash: In die 1980's het die rol van die Black Sash verander. Na die afskaffing van die paswette het hulle begin fokus op welsynskwessies soos behuising en kinderonderhoud. The Black Sash het meer betrokke geraak by kwessies in landelike gemeenskappe. Die jonger geslag Black Sash-vroue is veral beïnvloed deur feministiese idees. Lydia Kompe het byvoorbeeld die Landelike Vrouebeweging gevorm: Swart vroue is aangemoedig om wette en praktyke teen te staan wat hulle verhinder het om grond te besit.

Protes deur geleerdes en kerkleiers: Sommige kerkleiers en kerke het 'n aktiewe rol in protesoptogte gespeel. Hulle was toegewyd tot nie-gewelddadige optrede. Die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke (SAKK) het die opposisie gekoördineer. In 1985 het die kerkleiers die "Kairos-dokument" uitgereik wat 'n beroep op alle Christene in SA gedoen het om deel te vorm in die stryd om bevryding deur burgerlike

ongehoorsaamheid, verbruikersboikotte en stakings te ondersteun. Sekere Moslem en Joodse organisasies ondersteun ook die vryheidstryd.

Die verbode ANC het 'n beroep gedoen dat 1989 'n 'Jaar van Massa -aksie' moes wees. Na 'n hongerstaking is honderde politieke gevangenes vrygelaat.

Massa -demokratiese beweging (MDM) is gevorm uit UDF-ondersteuners en COSATU-lede - die kern van die organisasie. Die MDM het versetveldtogte teen die regering geloods om segregasie in hospitale, openbare vervoer en strande te beëindig. Die MDM het ook geprotesteer teen Driekamer-parlementêre stelsel in September 1989. Drie miljoen werkers het op stemdag weggebly van die werk. Die MDM het massiewe vryheidsoptogte in groot stede gereël.

Teen die einde van 1989 was dit duidelik dat die regering nie meer in beheer was nie. Die tyd was reg vir groot veranderinge in Suid -Afrika.

Vraestel 2: Afdeling B: Opstelvraag

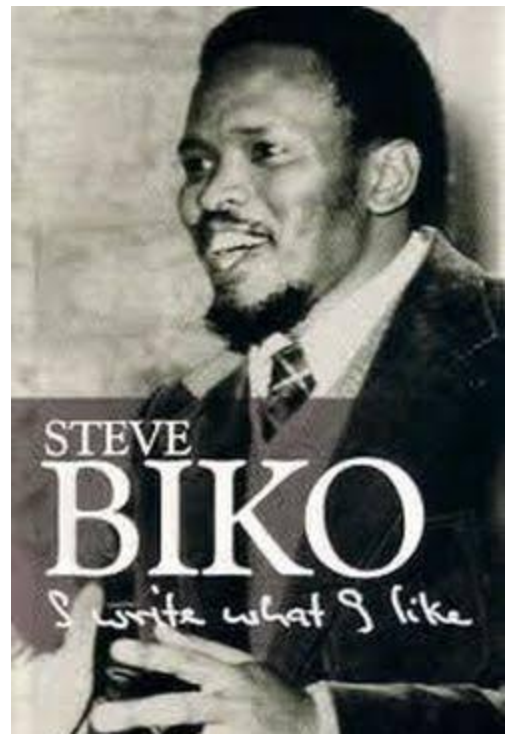
Vraag 1: Burgerlike verset in Suid -Afrika 1970's tot 1980: Die uitdaging van swart bewussyn aan die apartheidsstaat: Die aard en doelwitte van swart bewussyn:

Die BCM is gebore uit die beperkende omgewing en vakuümleidingsvakuüm van die laat 1960's.

Terug Bewussyn was 'n ideologie wat na 1968 ontwikkel is dat swartes (Afrikaans; Indiër en Kleurling) hulself sielkundig moes bevry van die gevolge van rassisme en alle blanke waardes moes verwerp en die oorheersing van die apartheidsregering moes beëindig. **Biko** het ge sê: "Swart bewussyn is 'n gesindheid en 'n lewenswyse ..." Dit was 'n positiewe filosofie wat swart Suid-Afrikaners waarde en waardigheid verleen het. Die Apartheidstelsel het swart mense minderwaardig en onwaardig laat voel. Swartbewussyn se **DOEL**: om die gevoel van minderwaardigheid te oorkom en swart trots en selfrespek aan te moedig (beïnvloed deur die Pan-Afrikanisme en die Swartmagbeweging). Dit het die term 'nie-blank' verwerp en die term 'swart' bevorder. (moet nie deur wit gedefinieer word nie, maar in hul eie terme). Swartes moet trots wees op hul erfenis en identiteit - hulle moet van hul minderwaardigheidskompleks ontslae raak en hul selfbeeld herstel. Swartes moet aandring dat hulle dinge vir hulself doen (selfvertroue); Hulle moet vaardighede ontwikkel.

Die rol van Steve Biko: Biko se idees en geskrifte het 'n beweging wakker gemaak wat die ingesteldheid van onderdrukte Suid -Afrikaanse studente en jeugdiges verander het. Hy het geglo dat dit aan die individu was om hulself te bemagtig. Hy het 'Ek skryf wat ek wil' geskryf. Hy het gewys dat hy nie vir die regering bang was nie, 'n onafhanklike denker wat nie gesensor sou word nie. Hy wou wegbreek van die nie-rassige studente-organisasie, NUSAS, omdat hy gevoel het dat hulle die blanke liberale die verset teen apartheid lei toe die swartman 'n meer aktiewe rol moes speel.

Hy het die South African Students Organization (SASO) en die Black People's Convention (BPC) gestig. SASO was gekant teen etnies geskeide universiteite; tuislande en het as 'n drukgroep

opgetree om te verseker dat swart studente met waardigheid en respek behandel word. Hy het swart mense aangemoedig om aktiewe deelnemers en leiers in die stryd om vryheid te wees.

Die Swartbewussynsbeweging (SBB) het 'n stel idees verskaf waarom swart mense kon saamtrek. Dit was wyd verwelkom en het die ondersteuning van die burgerlike samelewing verkry.

Doel en aksies: Bevry swart mense uit die sielkundig onderdrukte ingesteldheid van apartheid en wit meerderwaardigheid. Biko het ook gesê: "Die sterkste wapen in die hande van die onderdrukker is die verstand van die onderdrukte." (Die sterkste wapen wat die apartheidsregering gehad het, was die gedagtes van 'n volk wat geglo het dat hulle minderwaardig is). Beveg gelyke regte vir almal (SBB was nie anti-blank nie, maar wou nie afhanklik wees van wit liberale om hul gevegte te beveg nie)

SBB het verskeie organisasies gestig soos gesondheidsprojekte, studentegroepe en gemeenskapsprojekte geloods om hul doelwitte te bevorder. Zanempilo Community Health Clinic is 'n voorbeeld van 'n swart-besit kliniek wat selfstandig was en gesondheidsorg verskaf het arm mense verskaf het. Die SBB het vakbonde ondersteun. Dit het material oor Swartbewussyn gepubliseer en wydversprei.

Die uitdaging wat die idees van swart bewussyn aan die staat stel: Die regering het SBB aanvanklik verwelkom. Die regering het dit gesien as ooreenkomstig met die beleid van 'afsonderlike ontwikkeling' 'eie aangeleenthede' en 'selfbestuur' in die tuislande. Maar Biko het sy idees publiek bekend gemaak en sy steun het gegroei. Die regering het gereageer deur sy beleid van onderdrukking te verhoog: uitsettings, arrestasies, baniere (Biko is in huisarres in Kingwilliam se stad geplaas). In 1977 is Biko vermoor terwyl hy in die polisie was en organisasies van swartbewussyn verbied.

Die 1976 Soweto-opstand wat verband hou met die invloed van BCM op die studente

Die Suid-Afrikaanse Studentebeweging (SASB), wat in 1973 gestig is, is beïnvloed deur Swartbewussyns-idees. Hulle 'n militante koerant genaamd, 'Thrust', gepubliseer en die idees van Swartbewussyn versprei. Die 1975 - instruksie wat die minister van Bantoe -onderwys gegee het, het wydverspreide opposisie

veroorsaak. Onderrig sou vir 'n aantal sleutelvakke in Afrikaans aangebied word (Afrikaans is beskou as die gehate taal van die onderdrukker). Ander faktore soos die algemene minderwaardige aard van Bantoe-onderwys en die swak lewensomstandighede in die dorpe het die jeug se gevoel van ontevredenheid vererger.

Op 13 Junie 1976 het die aksiekomitee van die Soweto Studente Verteenwoordigende Raad (SSVR) massademonstrasies teen Afrikaans en Bantoe-onderwys beplan. 'n Voorbeeld van jong swart leierskap wat burgerlike protes teen die onregverdigde apartheidsregering rig = verenig; self onderhoudend; wil hê dat hul stem gehoor moet word. Die optog op 16 Junie is deur polisiegeweld en brutaliteit begroet. Hector Pietersen (13) was die eerste slagoffer.

Resultate: Verhoogde steun vir gewapende stryd: SBB -jeuglede was bewus van die ANC alhoewel baie sonder direkte kontak met die ANC grootgeword het. Na 1976 het sommige SBB -lede lid geword van die ANC se militêre vleuel Umkhonto we Sizwe (spies van die nasie). Duisende het uit die land gevlug en by die ANC en PAC in ballingskap, aangesluit.

Negatiewe uitwerking op SA se beeld: Internasionale kritiek het toegeneem. Dit het die regering se pogings om isolasie te beëindig, vernietig. Sakeleiers het druk op die regering geplaas om te hervorm.

Staat se reaksie: Onderwys is vir 'n lang tyd ontwrig en die regering het die taalbeleid laat vaar. Studenteleiers is aangekeer - duisende is gewond en vermoor. In 1977: 17 anti-apartheidsorganisasies met verbintenis tot swartbewussyn is verbied (bv. SASO, SASB, SMK (BPC), SSVR). Die apartheidsregering het gevolglik sy wette en veiligheid in die 1960's verskerp.

Die nalatenskap van Swart Bewussyn oor Suid -Afrikaanse politiek het die leemte gevul wat die verbod op die ANC en die PAC in 1960 gelaat het; dit het leiers en 'n saamtrepunt (verenigende-) vir swart aktiviste verskaf; het nuwe idees verskaf oor trots en opvoedkundige en gemeenskapsprojekte wat lank na die dood van Biko en die verbod op die organisasies voortgeduur het.

APARTHEID HET HOM DOOD GEMAAK, MAAR HULLE KON NIE SY IDEES DOODMAAK NIE

